

ACC. N:R M. 8874: 1-8.

Landskap: Skåne Upptecknat av: W. G. Wilhelmsson
Härad: S. Asbo Adress: Kvidinge
Socken: Kvidinge Berättat av:
Uppteckningsår: 1940; inl. 1943. Född år 1868 i Bjurruby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Helmtak.

ctn. II: 17.

M. 8874: 1.
ACC. N:R

Landskap: Skåne Upptecknat av: G. O. Wilhelmsson
Härad: Södra Låbo Adress: Skivdinge
Socken: Skivdinge Berättat av:
Uppteckningsår: 1940; inl. 1942. Född år 1868 i Brunnby.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVLista 17. Halmtak

L. II: 17.

Jag föddes, som ovan syns, i Brunnby socken af
Matthias Län, men flyttade, med mina föräldrar,
vid ett års ålder hit till Skivdinge, der jag ätt se-
dan haft min "bovist", med undantag af tolvve-
år, i min ungdom, då jag seglade på sjön. Hvad jag
vet om äldre förhållanden, för min tid, har jag
från min far, Wilhelm Nilsson, död vid 81 års ålder
år 1920 och i synnerhet från min farfar, Nils Johan-
son, född 1805 och död 1900. Han, farfar, var en
mycket intelligent man som behöll minne och själs-
förmögenheten in i det sista och var en god berättare.
Dessa mina födelser voro kritiskt lagda och ej mycket

M. 8874: 2.

patwa för den öfverbo som var så allmän på deras tid.
På grund häraf har jag ej så mycket af detta att berätta.
som kanske önskligt vore i det här fallet. Å andra sidan
oro de sanningssöka personerna, som ej själva uppoffrade
något för att göra sig märkvärdiga.

M. 8874:3.

ACC. N:R

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *W. E. Wilhelmsson*
 Härad: *S. Asbo* Adress: *Kvådinge*
 Socken: *Kvådinge* Berättat av:
 Uppteckningsår: *1940; ind. 1943* Född år *1868* i *Bjersnaby*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Konsten att lägga halmtak förutspade ofta, för i tiden inom vissa stäcker. I vår socken ligger för en nu utgångna stäcke "Kjöbingarna", utgångna från ett torp Torsköpinge. Om af dem föll 1817 ned under arbete med taket till en nybyggd bedugård och slog sig ihjel. Ett kors af två stavar opp på den innervägg som han slagit emot, med följande inskrift: "År 1817 den 10 mai dog Thers Nilsson här på stället". Huset som Thors bod för några år sedan vid en restaurering af huset.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M.8874:4.

Landskap: Skåne Upptecknat av: H. C. Wilhelmsson
 Härad: Södra Abo Adress: Flödinge
 Socken: Flödinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1940; inv. 1943 Född år 1868 i Brunnby.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

+

Lista 17. Halmtak.

Härifrån orten och för öfrigt i hela Skåne ha halmtakren varit, så godt som, de enda bostommande tak. På bondgårdarna och ärova på husegårdarnas ladugårdsbyggnader. Typen var den som på trägelstäm betecknas med "bindtak".

Hil en byggnads uppförande läktades med slånor af klöven gran. Dessa slånor inköptes från Nord-Skåne eller Småland. De fastades vid sparsen med barkridan medel, medelst, i äldre tider, naglar "domlingar", senare med spik. På vintern var "långhalm" utkammad ("redad") på "långhalmstebä", us slagdröskad ("fleylatarsken") rögkalm. Där "läckaren", ofta ef-

ACC. N:R

M. 8874:5.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

W. E. Wilhelmsson

Härad:

L. Åsbo

Adress:

Kvillinge

Socken:

Kvillinge

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940; inl. 1943

Född år

1868 i Burenaby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

L.

Ter lång väntan, ankom, fram för församlingen, blev det
 att anskaffa "västlic", den grova stige som läckaren
 slod på under upplaggingen af läket, samt "läckesträb"
 (-kepp). Af dessa saker funns ofta blott en uppsättning
 i Kvarje by. En person "passa läckaren". Upplaggingen
 började mederst, der ett läkete, "avasen" eller "avasali-
 led" lemnades utan bindning. Detta skulle uppbära
 "lagstället". Halmen lades ut öfver läkete, packades
 och jämnades väl. "Kraften" - barkkappen - lades öfver
 och fastbunds medelst "littingen" - vidjan, öfverst af
 björk - genom en oridknut, sån att beskrifva.
 "Kraften" och "littingen" köptes från skogsbyggden. De föra
 skulle helst vara af hassel men förkommo öfver af
 "tröske" (frangula), ens eller annat.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 8874:6. *W. G. Wilhelmsen*

Landskap: Skåne Upptecknat av: *W. G. Wilhelmsen*
 Härad: P. Åbo Adress: *Skovdinge*
 Socken: Skovdinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1940; inl. 1943 Född år 1868 i Brunnby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

Lå. Jostsättes uppåt läkta för läkta - "bän för bän" -
 ända upp till läkaren - "ryggningen", "skorren" - der
 det öfversta svilade mot "ryggäsen", en gräpse och kluften
 slana. Sedan skulle läkta "skäras", uppi från nedåt
 medelst en "lagplängd" "lagkniv" som hölls med höger
 hand, i vänster höll "bragan" en trädredskap som tryck-
 te högt halmen under smittan. När nu "stiet" - ett 10 ä
 12 alnar bredt fack var nerstusset, "lagstället" likaså
 samt uppstätt med "bragan" eller en "sköfvel"-skuffel
 var läkta så ljuvliga fjärdigt och utvisade en gul-
 hvit fin yta, jämn och slät. Jostsättes att läkaren
 kunde sin konst. Lå följde "ryggned". Lå, helst en
 smula fuktig halm bars upp. Det öfversta bandet
 böjdes öfver "ryggäsen", löskvalmen frackades från i ett

ACC. N:R M.8874:7.

Landskap: Skåne Upptecknat av: W. E. Wilhelmsson
 Härad: S. Åsbo Adress: Kvidlinge
 Socken: Kvidlinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1940; inl. 1943 Född år 1868 i Björnsby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sämpligt lager. Undan för undan placerades "rygg-
 träna" öfver halmen. Dessa träna var af ek, c:a 1 1/2
 alm långa och hopfästade två och två medelst, i äld-
 re tid en fjärdedel som gick genom öfre ändarna
 senare med en kort länk. Det var en hel konst
 att få en ryggning rak och jämn.

Var halmen god, väl lagd och hölls väl med rygg-
 ning, hvilken borde repareras konj är, kunde en
 säden tåk ligga länge, exempel Finnas på säda-
 na som legat i 40 år, på nordridda, på södridda
 kunde man ej räkna med mer än hälften så lån-
 ge. Hi brist på råghalm lades tåk af hvetealm,
 någon gång hafrealm eller timotejalm. Här på orten
 ryggades aldrig med två eller tviertröt.

M. 8874:8.

Numera ha halmlåken blifvit ant' färre och färre.
De ersättas numera ofta af tegelpannor eller gjut, eller
också af någon sort gjuttor. Dock upplägges ännu ett
och annat halmlåk. Man brukar nästan alltid nu att
läcka utåfrå det gamla läket och ej som för, trifva
mer det den rutind halmen. Man fastbinder också nu.
mera halmen med ställtråd. Dessa läk bli aldrig vare
sig så vackra eller så varaktiga som de som lades för
i tiden. Orsaken är att på grund af brist på arbetskraft
halmen ej blir så väl kamrad som för. Man lägger upp
densamma nästan som den kommer från bröskan. Dess-
utom blir läket från böjan ej så lätt, på grund af
bindningsättet. Så ja ej heller "läckarna" samma
öfning och vana, som då de hade att göra med läk-
läggning under hela den mildare årstiden. Äfen på
vintern hade läckaren arbete med lagning af sönder-
slästa läk. Det hände för ofta vid föderbrist att man
på vintern reff ner det läk som var i tur att omläggas
då man godrade upp det vertifna. Jag har sjelf lagt
opp några sådana läk.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1 febr. 1943
W. E. Nilsson